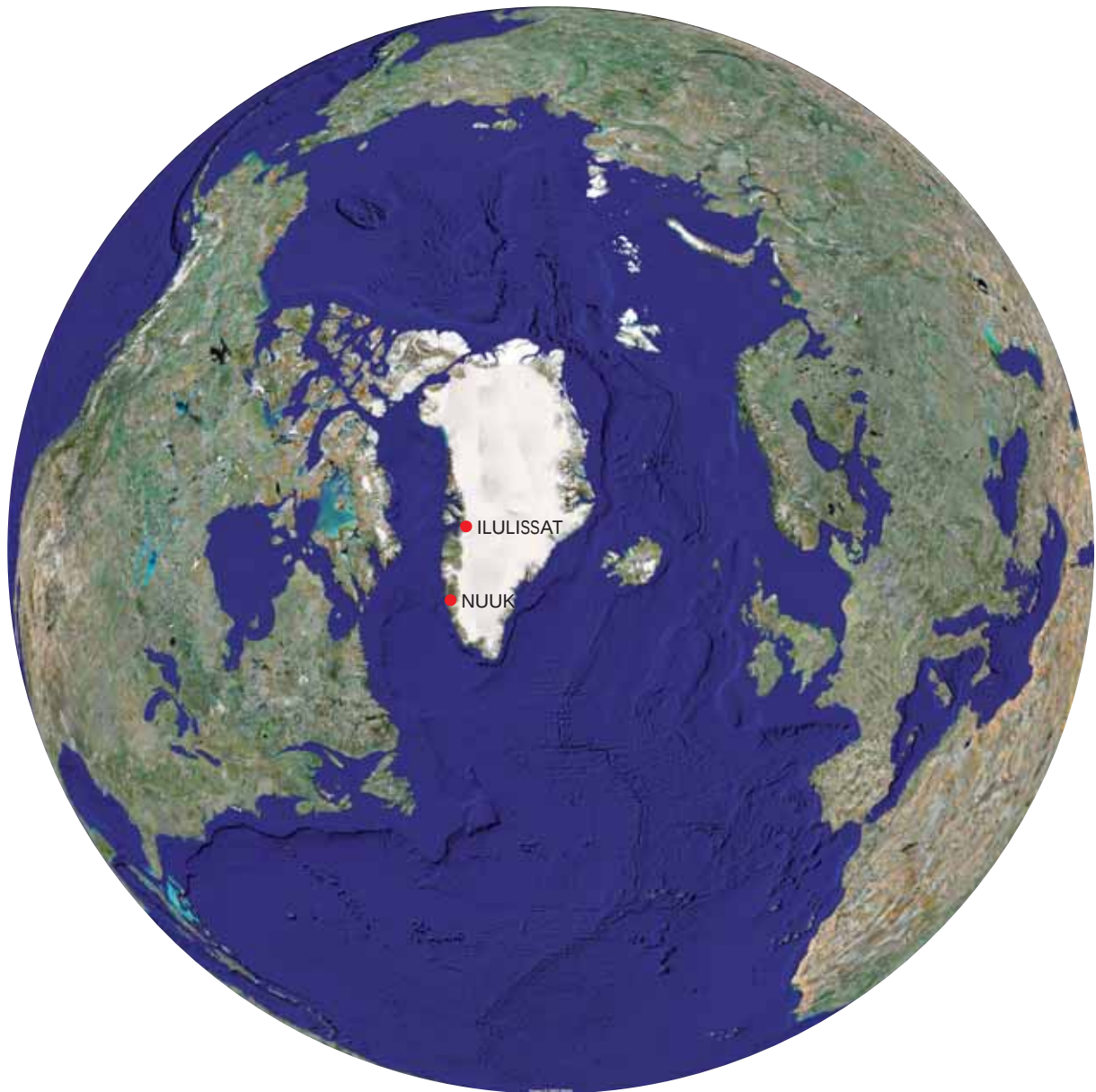
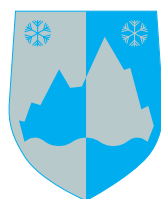

**Nuummi Ilulissanilu siunissami mittarfiliassanut
aaqqiissutissat pillugit teknikkikkut,
timitaliinissamut aningaasaqarnikkullu naliliineq**

“Ilulissani Nuummilu mittarfiit umiarsualiviillu allilernerqarnissaannut suleqatigiissitaq”-mit,
Nuup Kommuneanit, Ilulissat Kommuniannit aamma Namminersornerullutik Oqartussanit
pilersinneqartup suliaa.

Imai

	Siulequt	3
1.	Nassuiaat manna	5
2.	Suleqatigiissitap inerniliinera	8
3.	Nalilersueriaaseq	11
4.	Timmisartut suussussii mittarfiillu	12
5.	Nuummi mittarfik	15
6.	Ilulissani mittarfik	23
7.	Sunniutissat pitsaasut	27
8.	Aningaasalersuineq	32
9.	Ilanngussat	36

Siulequt

Nunarsuaq avatangiiserput ineriartupiloorpoq, tamatumalu nassatarisaanik nunat killegarfii akimorlugit niueqatigiinneq attaveqatigiinnerlu annertusiartorpoq. Nunarsuarmioqatigiinnut akuuleriartorpugut, tamannalu nutaanik periarfissaqalersitsivoq, kisiannili aamma nutaanik unammilligassaqalersitsilluni. Periarfissanik atorluaasinnaanissamut unammilligassanillu naapitsisinnaanissamut pilertortumik akikitsumillu angalasinnaanissamik periarfissaqarnissaq pingaarpaatut tunngaviliisuususaavoq.

Taamaattumik Namminersornerullutik Oqartussat aamma Nuup Ilulissallu kommunii 2005-imi suleqatigiissitamik pilersitsipput, "Ilulissani Nuummilu kommunalbestyrelsit, kiisalu Naalakkersuisut Inatsisartullu Nuummi Ilulissanilu mittarfiit tallineqassanersut aammalu tamanna qanoq pissanersoq pillugu aalajangiinissaannut tunngavissineqarnissaat" siunertaralugu.

Suleqatigiissitap taassuma suliani maanna naammassisimalerpaa, siullermeerlunilu mittarfinnut aaqqiissutissat assigiinngitsut qanoq iliorluni inuiaqatigiit aningaasaqarnerat tunngavigalugu nalilersorneqartariaqarnersut kommunit Naalakkersuisullu akornanni ataatsimut isumaqatigiissutigineqarput. Isumaqatigiinnerup taassuma politikeriusugut ataatsimut tunngaveqarluta aalajangiisinnaanissatsinnut periarfissippaatigut.

Akikinnerusumik pitsaannerusumillu angallannerup aaqqissuunneqarneratigut, angallannermut atortulersuutitut patajaatsunut siunissamullu ungasinnerusumut aningaasaqarnermut tapertarineqarsinnaasunut aningaasaliinissaq inuiaqatigiinni siuariartornerup annertusinissaanut sakkussatut pingaaruteqartoq piaarnerpaamik nasserutigissallugu pingaaruteqarpoq. Ingerlariaqqinnitsinni periarfissap taassuma atorluarnissaa, aammalu nunarsuup avatangiisitta uagutsinnut neqeroorutigisinnasaanut nunatta ammaannissaa pingaaruteqarpoq.

Angallavinnik nutaanik amerliartortitsineq ineriartortitsinermut nutaamut tunngavissinnaavoq, naggataatigullu innuttaasut angallannikkut pitsaannerusunik periarfissaqalersissinnaallugit. Tamatumunnga atatillugu paasissallugu pingaaruteqarpoq, Kalaallit Nunaannut aamma Kalaallit Nunaanniit angallannerup annertusinera nutaamut tamarmut iluaqutaasumik nunatta iluani angallannermut sunniuteqartussaammat. Nunap iluani angallannerup pitsaanerulernera aamma takornariaqarnermut inuussutissarsiutinullu allanut pitsaasumik sunniuteqartussaavoq, tamannattaarlu ilaasut amerlanerulernerinik, taamaalillunilu nunatsinni innuttaasut akikinnerusumik angalasinnaalernerannik kinguneqartussaalluni.

Maannangaaq siunissap eqqarsaatigineqalernissaa annertuumik pissarsiffiulluarsinnaasoq qularinngilarput, aammalu attaveqaatitta inissisimaffissaasa eqqartornerini qanga inuusimasunit siunissami inuusussat pingaarnerutillugit eqqartuisoqartariaqartoq qularinngilarput.

Tamatuma peqatigisaanik isumaqarpugut nalunaarut manna, nalunaarutillu taassuma ataani suliaasut Nuummi Ilulissanilu mittarfiit pillugit suliaasimasunut maannamut takusartakkatsinnut naleqqiullutik aatsaat taamak suliarilluagaatigisut, ersarit-

sigisut paasiuminartigisullu. Taamaattumik neriutigaarput nalunaarummi pissu-
siviusut allaaserineqartut tusatsiartakkanik paatsuuinernillu pinngitsoortitsisinnaju-
maartut, taamaalillunilu avataaniit aningaasaliisinnaasunik pileritsatsitsiumaarlutik.

Mittarfiit taakku pilersinnerisigut nunarsuarmioqatigiinnut akuuleriartornerput pe-
qataaffigissavarput, meeqqatsinnut ernuttatsinnullu iluaqutaasussamik.

AGNETE DAVIDSEN

KIM KIELSEN

ANTHON FREDERIKSEN

1. Nassuiaat manna

Suleqatigiissitaq

“Ilulissani Nuummilu mittarfiit umiarsualiviillu allilernerqarnissaannut suleqatigiissitaq” 2005-imi maajimi pilersinneqarpoq “... Nuummi Ilulissanilu mittarfiit allilernerqassanersut tamannalu qanoq iliornikkut pissanersaq aalajangiinissamut Ilulissani Nuummilu kommunalbestyrelsit kiisalu Naalakkersuisut Inatsisartullu tunngavissiuuniarlugit.”

Suleqatigiissitamut ilaasortaapput Nuup Kommuneaniit, Ilulissat Kommunianniit aamma Namminersornerullutik Oqartussaniit aallartitat, ilaallutik Ineqarnermut Attaveqarnermullu Pisortaqaarfik, Inussutissarsiornermut Pisortaqaarfik aamma Aningaasaqarnermut Pisortaqaarfik.

“Ilulissani Nuummilu mittarfiit umiarsualiviillu allilernerqarnissaannut suleqatigiissitaq” suleqatigiissitap iluani suleqatigiissitaliaaqqanik pingasunik pilersitsivoq, ukuninnga misissuisinneqarsimasunik:

- Sanaartornermi teknikki aningaasaqarnerlu
- Timmisartuussinermi ingerlasussanik piareersaaneq aqutsinerlu
- Ataatsikkoortumik suliniutaasut sunniutaat

Suleqatigiissitaliaaqqani pingasuusuni nalunaarusiarineqartut nassuiaammut matumunnga ilanngussatut ilaliunneqarput.

Nassuiaat manna killiffinnut nalunaarusiaavoq, suliassaqaarfinnik suleqatigiissitap maannamut misissuiffigisimasaanik aammalu suliami inerniliissutaagallartunik nassuiaaffiusoq. Nuummi Ilulissanilu mittarfiit pillugit Inatsisartut isummernissaannut tunngavissiap inaarutaasup 2007-imi juunip qaammataani piareernissaa naatsorsuutigineqarpoq.

Suleqatigiissitap aaqqiissuussaanera suliaakkiissutaasullu allassimaffiat siulleq

Suliaakkiissutaasut allassimaffianni suliaakkiissutaasut immikkoortut marluupput – inui-aqatigiit aningaasaqarnerat tunngavigalugu misissueqqissaarneq aamma sanaartugassatut suliassat suliassanullu aningaasaqarnermut immikkoortoq. Tamatumunnga peqatigitillugu suliaakkiissutaasut allassimaffiannut siullermut Ilulissat mittarfiat, Nuup mittarfiat kiisalu Nuummi umiarsualivik ilaatinneqarput.

Suleqatigiissitamit mittarfiliassanut aaqqiissutissat katillugit arfinillit misissorneqarsimapput, Nuummi sisamat Ilulissanilu marluk. Tassalu Nuummi 1799 meteri, Nuummi 2200 meteri, Nuup Akiani, Nuummi Angisunnguani, Ilulissani 1199 meteri kiisalu Ilulissani 1799 meteri.

Suleqatigiissitamit Nuup umiarsualiviani suliassat Namminersornerullutik Oqartussat aamma Nuup kommuniata akornanni immikkut suliassatut immikkoortinneqarnissaa

---

¹ Nuummi Ilulissanilu siunissami mittarfiliassanut aaqqiissutissat pillugit teknikikkut, timitaliinnissamut aningaasaqarnikkullu naliliniq

naleqqutsinneqarsimavoq. Tamatumunnga peqqutaavoq Nuummi Angisunnguami umiarsualivimmik aqqiinnissap "Kujataani aqqiissutissamik" taasamut ilaatinneqar-nissaata itigartinneqarnera. Mittarfik sumulluunniit inissinneqaraluarpat Nuup umi-arsualivia illoqarfiup qeqqanut pitsaanerpaamik inissisimavoq, tassani piffissaq assar-tuinnermut atorneqartoq annikinnerpaasarluni. Taamaattumik suleqatigiissitaq nukini Nuup umiarsualiviata maanna inissisimaffianut aallussinermi atorluniarlugit aala-jangersimavoq, tassani Umiarsualiviup Qeqertai aamma Qeqertat ilaatinneqarlutik.

Tamatuma kingorna umiarsualivik pillugu suleqatigiissitaq nalunaarut "Nuummi umi-arsualivik – umiarsuarnut Atlantikukkoortaatinut talittarfiup pioreersup allilerneqar-nissaa imaluunniit Qeqertani nutaamik talittarfiliornissaq"-mik taaneqartoq inuiaqa-tigiit aningaasaqarnerannut tunngatillugu misissueqqissaarnermut tunngasoq sulia-
raa. Nalunaarut ilanngussatut ilaliunneqarpoq.

Tassalu nalunaarusiaq manna illoqarfinni marluusuni mittarfinnik teknikkikkut, timi-taliinissamut aningaasaqarnikkullu naliliinernik imaqarpoq, tassunga inerniliinerit ka-pitalini tulluuttuni takuneqarsinnaasut ilaatinneqarlutik.

Nalunaarusiap matuma naammassineratigut suleqatigiissitaq suliassaani immikkoor-tumi siullermi suliassaq naammassineqarpoq. Kisiannili 2007-imi upernaap ingerlane-rani inuiaqatigiit aningaasaqarnerannut tunngatillugu misissoqqissaakkat "DTU-mut najoqqutassiaq"-mik taasaq, Danmarks Teknisk Universitet suleqatigalugu suliarineq-arsimasoq atorlugu uppersaasiorneqassapput.

Suleqatigiissitaq suleriaqqinnera – immikkoortoq 2-mik taasaq – Sanaartugassatut su-liassat suliassanullu aningaasaqarneq, "Aningaasalersuinissamut suleqatigiissitamik" taasamit, Aningaasaqarnermut Pisortaqarfiimmit aallaaveqartumit, aammalu kommu-ninit pisortaqarfinnillu immikkoortoq 1-imi suleqataareersunit peqataaffigineqartu-mik suliarineqassaaq.

Aningaasalersuinissamut suleqatigiissitaq suliassaasa pingaarnersarissavaat, suliniutit inuiaqatigiit aningaasaqarnerat tunngavigalugu naatsorsuiffigineqarnerminni nuna-mut tamarmiusumut iluaqutaanerpaasussatut paasineqartut suliarineqarnissaannut pilersaarusiannik attanneqarsinnaasunik suliqaarnissaaq.

Sanaartugassat tamarmik immikkut (soorlu Nuup umiarsualivia) suleqatigiissitamit suliassamut attuumassutilinnik soqutigisaqartunik (soorlu Nuup Kommuneani), sule-riaasissamut pilersaarusiortuusussanik ilaasortalerneqassapput. Taamaalillunilu suli-akkiissutit allassimaffianni siunertaasoq suliassanut aningaasaqarnermut tunngasoq naammassineqartutut naliliiffigineqarpoq.

Sanaartugassanut pilersaarutit immikkoortup siulliup iluani peqqissaartumik suliarineqarput, aammalu sanaartugassanut suleqatigiissitaq inuiaqatigiit aningaasaqarne-rat tunngavigalugu naatsorsuillutik ilaliussaannut ilaallutik. Suliassalli ingerlanneqar-nissaannut pilersaarusiortoqarsinnaalernissaanut misissueqqaarnermi suliassanik aa-lajangersimasunik amigaateqartoqarpoq, taamaattumillu aningaasalersuinissamut suleqatigiissitaq misissueqqaarnissamut ataatsimiititaliamik ilaneqassaaq, sanaartu-gassanut suleqatigiissitaasimasumi suleqataasimasunik ilaasortaartumik. Tassalu misissueqqaarnermut suleqatigiissitaq siunertaraa pissutsit aningaasaleerusussinnaa-sut aningaasaliinnginnerminni paasissallugit kissaatigisaasa misissuiffiginissaat. Taa-maalilluni suleriaasissamut pilersaarut suliartut patajaatsutut suliarilluagaasutullu

---

¹ Nuummi ilulissanilu siunissami mittarfiliassanut aqqiissutissat pillugit teknikkikkut, timitaliinissamut aningaasaqarnikkullu naliliineq

Naalakkersuisunut Inatsisartunullu saqqummiunneqarsinnaassaaq, aningaasaliissutisat inisseriarpata erngerluni suliassat aallartinneqarsinnaassallutik.

2. Suleqatigiissitap inerniliinera

Nuummi Ilulissanilu mittarfiit tallineqarnissaat aningaasaliissuterpasuarunik nassataqartussaapput. Tamatumani attaveqaatinut suliniutaasut taakku sapinngisamik anertunerpaamik atuisunit aningaasalersorneqarsinnaappata tamanna naapertuunneqarpaasussaavoq. Taamaallilluni atuisut suliniutaasunik iluaquteqartussat taakkununga aningaasartuutunik nammataqartussanngussapput – tassani pisortat missingersuutaat pineqarnerussanatik. Taamaattumik suliniutaasut niuernikkut imminnut nammassinnaassappata, aningaasaleerusussinnaasunik suliniutinut taakkununga aningaasaliititsiniarnissaq ajornartussanngilaq.

Suleqatigiissitap maannamut naatsorsugai isumaliutersuutaalu imatut isikkoqarput:

- **Nuummi Ilulissanilu mittarfiit takinerusut pisariaqartinneqarput, inuiaqatigiit aningaasaqarnerat eqqarsaatigalugu illoqarfiit marluk taakku nunanit allaniit toqqaannartumik timmisartorfigineqarsinnaanissaat isumatusaarnerummat.**
- **Ilulissani mittarfimmik 1799 meterimik sananissap ingerlateqqinneqarnissaa siunertamut naleqqunnerpaassaaq.**
- **Nuummi 2200 meterimik mittarfiliornissap suliarineqarnerata ingerlateqqinnissaa siunertamut naleqqunnerpaassaaq. Mittarfik 1799 meteri inassutigineqarsinnaanngilaq, mittarfik assersuutigalugu Airbus 330-mut, Air Greenlandip ullumikkut Kangerlussuarmi atugaanut naappallaarmat.**
- Akiani 3000 meterimik mittarfiliornissaq sullorsualiorsinnaaneq aallaavigalugu misissuiffigineqarsimavoq, aaqqiissutissarlu maanna tunngavissaasut tunngavigalugit piviusunngortinneqarsinnaanngitsutut naliliiffigineqarpoq. Akiani aaqqiissutissaq ikaartaatit atorlugit aaqqinneqarsinnaanera tunngavigalugu misissuiffigineqanngilaq. Suleqatigiissitamit tapertassatut misissueqqaarnerit arlallit tikkuarneqarput, taakkulu Akianut illoqarfiup ineriartortinneqarsinnaaneranut periarfissat misissuiffigineqarnerinut tapertatut aallartinneqartariaqaralarput.
- Angisunnguami 3000 meterimik mittarfiliornissaq akisoorsuuvoq, suliassamilu tassani illoqarfiup ineriartornissaanut periarfissat killeqarput, aammalu nuna qutaarlummat sanaartorfissagissaaneq akitsorsaataassaaq. Taamaattumik Angisunnguarmi aaqqiissutissaq inassutigineqarsinnaanngilaq.

Aningaasaliisussarsiornissap piareersarneqarnissaa

Teknikkimut tunngasunik ilassutaasumik misissuinerit inernerisa aaqqiissutissat suut Nuummi ingerlateqqinneqartariaqarnerinut ersarissumik akissutissarsiffigineqarnissaat naatsorsuutigineqarpoq. Taakku tunngavigalugit siunissami aningaaliisussarsiornissat piareersarneqartariaqarput, suliassani marluusuni avataaniit aningaasaliisoqarnissaa annertuumik apeqqutaassammat. Suliassat annertoorsuummata Nunap Karsia ta kommunillu kisimiillutik aningaasalersuisuunissaat naapertuutinnngilaq. Taamaattumik aningaasalersuutissat annersaat avataanit aningaasalersuisunit pissarsiarineqartariaqarput, ajornanngippat nunat tamat mittarfiinik sananissamut ingerlatsinis-

---

¹ Nuummi Ilulissanilu siunissami mittarfiliassanut aaqqiissutissat pillugit teknikikkut, timitaliinnissamut aningaasaqarnikkullu naliliineq

samullu immikkut ilisimasaqartunit.

Aningaasalersuinissamut periarfissat paasiniarniarlugit suliassat marluusut taakku suliarinerisa ingerlanissaannut pilersaarutissamik siunnersuusiortoqartariaqarpoq. Suleriaasissamut pilersaarutit aningaaserivinnut taamatullu aningaasalersuerusussinnaasunut saqqummiunneqassapput, suliassanut aalajangersimasunut aningaasaleeqataanissamut soqutiginnittut pimoorussinerat paasiniarlugu.

Suleriaasissamut pilersaarutit marluusut suliarineranni avataaniit ilisimasalinnik atuinissaq inassutigineqarpoq. Taamaaliornikkut suliassap aaqqinneqarnissaanut eqqortunik piginnaanillit atorineqarnissaat qulakkeerneqassaaq. Tamatumunnga peqatigitillugu suleriaasissamut pilersaarutit aammalu mittarfiit tallineqarnerisa kingunerisaanik angallannerup annertusineranut missingersuutitut tunngavigineqartut politikkikkut allaffissornikkullu isumaliutersuutit inernerattut isikkoqartussaangillat, kisiannili niuerpalaartumik tunngaveqarluni eqqarsaatigisatut aammalu naatsorsuutigisatut patajaatsunik tunngavilersukkatut isikkoqartussaallutik.

Suleriaasissamut pilersarummi pisortat suliassamut naleqqiullugu suliassaasa sordiaanerit eqqortumik nassuiaasiorneqassapput. Tassani ilaatigut pineqartoq tassavaoq pigisat mittarfiup pineqartup sananeqarnerani pisortat ingerlatseqatigiiffimmut pilersuutigisaasa nalinginik aalajangersaanissaq. Tamatuma saniatigut aamma mittarfilornermi attaveqaatinut nutaanut aningaasaliissutissatut naatsorsuutigineqartunut tunngasut, ingerlatseqatigiiffiup pisortat aningaasaliissutaat atorlugit akiligassai – kiisalu ingerlatseqatigiiffiup mittarfinni sanaartukkanut ingerlatsinermullu, soorlu ilaasunut timmisartunullu akitsuusiinikkut atuisunut aningaasalersuititsinissamut periarfissai nassuiaasiorneqassapput. Pisortat suliassaaralinnik immikkoortortaqassapput, taakkulu suliassamut pilersarummi imaluunniit aktiaatilinnut isumaqatigiissutissatut siunnersuummi allassimassapput, taakkulu suliassat piviusunngortinneqarsinnaanerit pingaaruteqartussaapput. Immikkoortut taakku soorunami politikkikkut akuerineqarnissaat piumasarineqartassaaq.

Nuup Kommunea, Ilulissat Kommuniat aamma Namminersornerullutik Oqartussat suliassamut pilersaarutit marluusut tunngavigalugit aningaaserivinnik aningaasaliisinnaasunillu sukumiinerusumik oqaloqateqartarsinnaassapput. Tassani suliassat suliassamut pilersaarutini allaaserineqartut aningaasalersorneqarsinnaassanersut misissuiffiginissaa anguniagaavoq, tassungattaarlu pisortat suliassani isumagisassaat ilaasallutik. Tamatumunnga atatillugu aningaasaliisussat namminersortut Kalaallit Nunaanni timmisartuussinerup pisariillisarneqarnissaanik piumasaqassat eqqarsaatigineqarsinnaavoq.

Politikkikkut isummernissamik pisariaqartitsineq

Atuisut annertuumik aningaasalersuissappata aammalu aningaasaleeqataasinnaasunik pilersaarisooqassappat soorunami politikkikkut taamatut ineriartortitsinissamut aningaasalersueqataanissamut piareersimanissaq pisariaqarpoq, taamaalilluni Kalaallit Nunaannut aamma Kalaallit Nunaanniit angallanneq annertuumik ineriartortinneqarsinnaassammat.

Aammattaaq Naalakkersuisut, Inatsisartut kommunalbestyrelsillu oqaatsit iliuuseqarnerlu atorlugit aningaasaleerusussinnaasunut takutitsinissat pingaaruteqarpoq,

Namminersornerullutik Oqartussat aningaasaqarnerup imminut nammassinnaanerup sup pilersinneqarnissaanik suli suliniuteqartut. Tamanna ilinniartitaanermi piffissamut ungasissumut suliniuteqarnikkut, aammalu suliffeqarfinnut pitsaanerusunik atugassaqtitsinikkut naammassineqarsinnaavoq, taamaalillunilu ilaatigut aatsitassarsiornermi, aalisakkerinermi takornariartitsinermilu inuussutissarsiutinik ineriartortitsinermik pilersitsisoqarsinnaalluni.

Aningaasaleerusussinnaasunik aningaasalersuisussanillu oqaloqatiginninneq tamanna, taakku isaannit suliassat napasinnaasutut pissuseqassappata, Nuummi Ilulissanilu mittarfiit allilernerqarnissaat imaluunniit nutaanik sanasoqarnissaa siunertaralugu ingerlatseqatigiiffimmik pilersitsiniarluni isumaqatigiissutissat pisariaqartut politikikkut isumagineqarsinnaassapput.

3. Nalilersueriaaseq

Misissueqqissaarnerup matuma misissueqqissaarnerpassuarnut naleqqiullugu allaasutigaa, misissueqqissaarnerq manna Nuup Kommuneata, Ilulissat Kommuniata aamma Namminersornerullutik Oqartussat ataatsimoorlutik suliarimassuk. Taamaattumik misissueqqissaarnermi tunngaviusut ataasiakkaat suleqatigiit tamarmiullutik isumaqatigiissutigisimavaat, aammalu misissueqqissaarnerq manna mittarfiit sananeqasappata qanorpiaq pisoqarnissaanut isumatusaartumik pissusiviusut tunngavigalugit eqqoriaanerummat tamarmik isumaqatigiissutigalugu.

Nalunaarummi matumani inerniliussat ataatsimiititaliaaqqaanik ukunannga pingasuu-sunit pissarsiaapput: Timmisartuussineq pillugu suleqatigiit, Sanaartorneq pillugu suleqatigiit aamma Suliata assigiinngitsut ataatsimut sunniutissaat pillugit suleqatigiit. Siulliit marluk mittarfinnut piumasaqaatit aammalu aningaasartuutissat sulianut ataasiakkaanut attuumassutillit pillugit paasissutissanik aalajangersimasorujussuarnik suliaqarsimapput.

Kisianni Suliata assigiinngitsut ataatsimut sunniutissaat pillugit suleqatigiit misissugaa-sa inernerit nalorninartoqarnerupput. Tamatumani assersuutigalugu mittarfiup pineqartup atulerneratigut takornariartartut saniatigut qanoq amerlatigisut takkuttale-rumaarnerinik naatsorsuutigisaqarnermut suut tunngavigineqarnersut apeqqutaasapput. Aammattaaq suliap inerneranut suliniutissat suut siunissami siunnerfigineqarumaarnersut apeqqutaassapput. Assersuutigalugu Kalaallit Nunaanni takornariaqar-neq annertusiniarlugu isumalluutissat qanoq annertutigisut atornerqarnissaat ima-luunniit mittarfiit aningaasalersorniarlugit billitsinut akitsuusiisoqassanersoq tamatu-munnga apeqqutaassaaq.

Taamaattumik mittarfimmik talliliinerup kingunerisaanik isertitassat qanorpiaq amer-lasseuseqarnissaat eqqoriaruminaappoq, siunissaq eqquissumik eqqoriarneqarsinnaan-gimmat.

Tassalu misissueqqissaarnerup immikkoortuini ataasiakkaani tunngavissat suut misis-sueqqissaarnermi tunngavigineqarnissaannut, aammalu suut avaqquttariaqarnerinik qinigassat assigiinngitsorpasuit pillugit toqqaasoqarpoq. Toqqagassat taakku apeq-qutaallutik assigiinngitsunik inerniliisoqassaaq. Tamatumunngali tunngatillugu oqaa-tigineqassaaq Suliata assigiinngitsut ataatsimut sunniutissaat pillugit suleqatigiit suli-assaqaarfiit ataasiakkaat iluini soqutiginnittorpasuit apersorsimammatigut, taakkulu akissutaasa inernerit nalunaarusiami matumani eqikkarneqarmata. Taamaattumik siu-nissami ineriartortitsinissamut eqqoriaaneq pitsaaneq matumani saqqummiunneqar-poq.

4. Timmisartut suussusii mittarfiillu

Timmisartut assigiinngitsut suussusii

Suleqatigiissitap timmisartut assigiinngitsut sisamat, tassallu Boeing 737-700, Boeing 757-200, Airbus 330-200 imaluunniit Airbus 321-200 atorineqarnerini mittarfiup takissusissaanut suut piumasaqaatigineqarnersut nalilersortissimavai.

Ataatsimut isigalugu mittarfiit takinerunissaat pisariaqartinneqarpoq, ungasissumut timmisartuussisarnermi ikummatissamut aningaasartuutit sipaarniarlugit motoorit minnerusut atorineqartarmata. Motoorip pisinnasaata sakkukinnerunera peqqutigalugu mittarfiit takissusissaannut piumasaqaatit annertunerusarput.

Boeing 757-200 ullumikkut Københavnip Narsarsuullu akornanni timmisartuussisarnermi atorineqarpoq, aammalu Airbus 330-200 ullumikkut Københavnip Kangerlussuullu akornanni timmisartuussisarluuni. Boeing 757-200-t sanaartugaajunnaarsimaput.

Takussutissiaq 1.	Timmisartut pisinnaasaat		
Timmisartup suussusia	Aallarnermi oqimaass. annerpaaff.	Issiaviit amerlaner- paaffissaat	Saniatigut usineqar- sinnaasut
Boeing 737-700	69.400 kg	127	3.100 kg
Boeing 757-200	113.400 kg	200	4.800 kg
Airbus 330-200	230.400 kg	245	25.500 kg ¹
Airbus 321-200	93.500 kg	185	5.600 kg

Takussutissiaq 1-imi timmisartut assigiinngitsut tinginerminni usissaasa oqimaannerpaaffissaat, issiaviit amerlanerpaaffissaat aammalu nassatassat saniatigut nassarneqarsinnaasut oqimaassusissaat takutinneqarput.

Mittarfiit qanoq takitigisut pisariaqartinneqarpat?

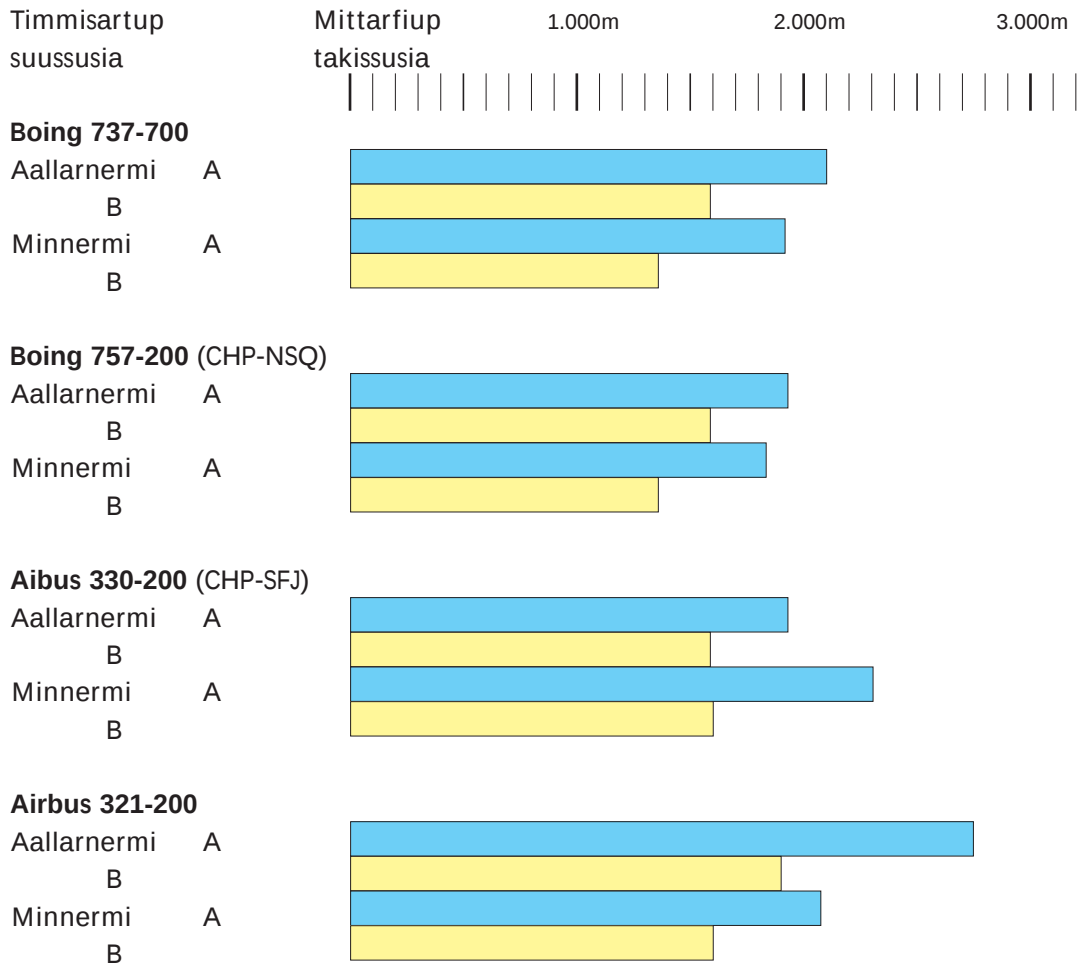
Misissuinerne tamaginni Nuup Københavnillu akornanni timmisartuussisarnissat tungavigineqarput. Kangerlussuaq miffissatut taassuma saniatigut qinerneqarsinnaasut naatsorsuinerne ilanngunneqanngilaq.

Københavnip Nuullu aammalu Københavnip Ilulissallu akornanni isorartussutsit assigiinnginnangajapput, taamaattumillu naatsorsuinerit aamma Københavnip Ilulissallu akornanni timmisartuussisarnut atorineqarsinnaallutik. New Yorkip Kalaallillu Nu-naanni illoqarfiit taakku marluk akornani isorartussuseq Københavnimut isorartussutimit annikinnerulaarpoq, taamaattumillu timmisartut taamaattut aamma angallavimmi tassani atorineqarsinnaassallutik.

Silap qanoq innerini assigiinngitsuni mittarfiit takissusissaannut piumasaqaatit matuma kinguliani takussutissiaq 2-mi takutinneqarput.

¹ Airbus 330-200-kkut nassiussat containerinut ikillugit nassarneqartarput

Takussutissiaq 2. Mittarfiit takissusissaannut piumasaqaatit

“A” timmisarteq ilaasunik usinillu ulikkaartoq mittarfimmut quasattumut siorartikkamullu missappat mittarfiup takissusissaanik takutitsivoq.

“B” timmisarteq ilaasuinnarnik useqartoq mittarfimmut panertumut missappat mittarfiup takissusissaanik takutitsivoq.

Takussutissiaq 2-mi timmisartut assigiinngitsut Nuummum minneranni mittarfiup takissusissaa takuneqarsinnaavoq, takussutissiarlu malillugu imatut eqikkaasoqarsinnaavoq:

- Mittarfik timmisartunit sisamaasunit tamanit atorneqarsinnaassappat mittarfik 3000 meteriusoq atorfissaqartinneqarpoq, timmisartullu mittarfik quasatsillugu siorarterneqarsimatillugulu missinnaassapput.
- Timmisartut marluk mittarfimmut 2.200 m-imut quasattumut siorartikkamullu missinnaapput. Pissutsit pitsaanerulaartillugit timmisartut suussutsit pingasut mittarfik 2.200 m-imik takissusilik atorsinnaassavaat.
- Mittarfik 2.200 m-it missaannit naannerusimappat, timmisarteq Airbus 330-200 ukiukkut sulisissallugu ajornassaaq.
- Boeing 737-700 aamma 757-200 ilaasunik usinillu ulikkaarlunnartoq mittarfimmut 2.200 m-imut quasattumut siorartikkamullu missinnaapput. Taakku aamma mittarfimmut 1.799 m-imut ukioq kaajallallugu missinnaassapput, annikinnerulaartunik

useqartillutik mittarfimmit quasattumit siorartikkamillu tingisinnaagamik tassungalugu missinnaallutik.

Taakku tunngavigalugit imatut eqikkaasoqarsinnaavoq:

Mittarfiup 2.200 m-iusup timmisartuussisarnerit ullumikkut Kangerlussuarmi ingerlanneqartut tamaasa sapissanngilai. Pissutsit nalinginnaatillugit Airbus, ullumikkut usinik ilaasunillu assartuinnermut atorneqartoq ullumikkut atorneqaannarsinnaasaaq, taamaallaallu pissutsit ajornakusoortorujussuutillugit usit annikinnerujussuit nassartarnissaat pisariaqartassaaq.

Mittarfik 1.799 m-iusoq Airbus-imut naammanngilaq, kisiannili Boeing 757-imut, ullumikkut Narsarsuarmut timmisartuussisarnermi atorneqartartumut naammappoq, tassanilu aamma timmisartut attartortakkat angisuut timmisartullu usinik assartuutit sullinneqarsinnaassapput.

Mittarfik 3.000 m-iusoq timmisartunit tamanit atorneqarsinnaavoq, aammalu angisutsini peqqutiginnarlugu siunissamut qulakkeerinerussalluni.

Suleqatigiissitap Nuummi maanna mittarfiusup qulaani silaannaap aalaruluttarnera pillugu Air Greenlandip misilittagai tunngavigalugit silaannaap aalaruluttarnerani ajornartorsiutit taakku qanoq annertutiginersut misissuiffigalugit aallartippai.

Sila apeqqutaatillugu mittarfiit miffigineqarnissamut aallarfigineqarnissamullu ammasarfissaasa naliliiffigineqarnerisa inernerit imaapput, taakkunanilu mittarfiit isuinut illugiinnut eqqortumik minnissamut atortulersuisoqarnissaa tunngavigineqarpoq:

	Nuuk (Alliliinikkut)	Angisunnguag	Akia
Mittarnerit	94,0 - 95,0 %	92,5 – 96,5 %	93,0 – 97,0 %
Aallartarnerit	96,5 – 97,5 %	97 – 99 %	97 – 99 %

Piffissaq eqqorlugu timmisartuussisarneq 94%-iuppat, tamanna ukiumut ullut 20-t missaanni Nuummut timmisartortoqarsinnaannginnerata naligissavaa. Kangerlussuarmi piffissaq eqqorlugu timmisartuussisarneq 99%-it missaanniippoq, tassalu ullunik pingasunik sisamanilluunniit naleqarluni. Nuummi innuttaasut piffissaq eqqorlugu timmisartuussisarnerup ajornerulernera malugissanngilaat, taamaallaalli siunissami Kangerlussuarmut akimminnatik Københavnimi utaqqisarnissaa misigisassallugu.

Ilulissani silaannaap aalaruluttarnerata ajornartorsiutaanissaa naatsorsuutigineqanngilaq.

5. Nuummi mittarfik

Immikkoortumi matumani suleqatigiissitap Nuummi mittarfissaq pillugu siunnersuutitut ataasiakkaanut isumaliutersuutini naatsumik nassuiassavai, tassaappullu

- A. Nuummi mittarfik, ullumikkut itsiinnarlugu
- B. Nuummi mittarfik 1.799 meterinut tallillugu
- C. Nuummi mittarfik 2.200 meterinut tallillugu
- D. Nuup eqqaani Angisunnguami mittarfik nutaaq 3.000 meterinik takissusilik
- E. Nuup eqqaani Akiani mittarfik nutaaq 3.000 meterinik takissusilik

Suliassat ataasiakkaat ersarinnerusumik saqqummiunneqarnerannut tunngatillugu Sanaartornermut suleqatigiit nalunaarusiaat ilanngussaq B-miittoq innersuunneqarpoq.

A. Nuummi mittarfik, ullumikkut itsiinnarlugu

Nuummi mittarfik pioreersoq periarfissat sinnerini naatsorsukkanut tunngavigineqarpoq. Tassanissaaq ullumikkut assersuutigalugu takornariartitsisoqartarpoq, takoriartitsisarnerullu sunniutai periarfissat sinnerini nassuiaatigineqartut taamaallaat mittarfiup tallineqarneratigut takornariaqarnermi saniatigut sunniutissat takussutissiorneqarput.

*Ullumikkut Nuummi mittarfiusoq 950 meterinik takissuseqarpoq
(Ass.: Jens Duvander)*

Nuuk Dash-7-init ullumikkut atorneqartunit imaluunniit Dash-8 102-nit aamma 106-init nutaanerusunit, annertussutsimikkut taamaapajaartunit miffigineqarsinnaavoq. Timmisartut taakku arlaannaalluunniit assersuutigalugu Reykjavikimut nunaniluunniit allani ornigassanut toqqaannartumik timmisinnaanngillat. Taamaattumik mittar-

fik ullumikkutut atorineqaannassappat, inuiaqatigiit aningaasaqarnerat eqqarsaatigalugu iluanaarutissanik pissarsiffigineqarsinnaanngilaq. Timmisartut suussutsimikkut assigiinngitsut amerlassusai killeqartut tassunga atorineqartartut aamma sunniutigisaanik billitsit allannguuteqangaatsiarnissaat naatsorsuutigineqarsinnaanngilaq. Periarfissamissaq tassani naatsorsukkani takornariat saniatigut tikittartussat ilaatinneqanngillat.

Nuummi maanna mittarfiusoq mittarfiit pillugit aaqqiissutissat sinnerisa naliliiffigineqarneranni aallaaviuvoq. Aaqqiissutissat taakku maanna aaqqiissutaasumit pitsaannerunngimmata sananissaat isumaqartussaannngilaq.

B. Nuummi mittarfik 1.799 meterinut tallillugu

Maanna mittarfiusup tallineqarnissaa 2006-imi akiusut naapertorlugit 485 mio. kr.-inik akeqartussatut naliliiffigineqarpoq.

Mittarfik 1.799 m-iusoq – timmisartut ullumikkut atorineqartut saniatigut – timmisartunit Dash-8-nit annerusunit, 100-t missaat tikillugit ilaasoqarsinnaasunit, Reykjavík-miit Nuummut toqqaannartumik timmisinnaasunit miffigineqarsinnaavoq. Kiisalu mittarfik timmisartunit ungasiliartaatinit minnerusunit, soorlu Boeing 757-init, ullumikkut Københavnimiit Narsarsuarmut timmisartuussisartunit 200-t missaat tikillugit ilaasoqarsinnaasunit miffigineqarsinnaavoq.

Københavnip Nuullu akornanni toqqaannartumik timmisartuussisarnermik pilersitsisoqassappat siumut utimullu billitsip 3200 kr.-it². missaannik akeqarnissaa naatsorsuutigineqarpoq, tassunga akitsuutit ilanngunnagit. Tamatumanili naatsorsuutigisariaqarpoq billitsimut inaarutaasumik akigititassaq qaffasinnerusussaammat, mittarfiup aningaasalersorneqarneranut atatillugu atuisut akiliutaat peqqutaallutik.

Nalileriaasioreersoq malillugu billitsi akikitsoq takornariaqarnermi ukiumut 27 mio. kr.-it missaannik isertitsissutigin eqqassaaq, aammalu isumatusaartumik nalileeriaaseq malillugu takornariaqarnermi isertitassat quleriaat tikillugu annertussuseqalertussaa-voq.

Nuummi mittarfik 1.799 meteriusoq iluaqutaassappat Atlantikoq qulaallugu timmisartuussinnermut atorineqartariaqarpoq. Tassani ajornartorsiutaavoq mittarfiup taassuma siunissaq eqqarsaatigalugu Kangerlussuaq unammillerlugu ingiartussaammagu, aammalu Kalaallit Nunaata qeqqaniit avannaaniillu Atlantikoq qulaallugu timmisartuussisarnerit tamangajammik Nuummi Ilulissanilu mittarfiit 1.799 meteriusut aqquutigalugit akornutissat killilersuutissallu tamatuma nassatarisassai atorlugit ingerlasartussanngussallutik. Timmisartut mittarfimmik 1799 meteriusumik atuisinnaasut ullumikkut Airbus-ip usisinnaasaasa taamaallaat affaasa missaat usisinnaasussaavaat, tamannalu nioqqutissat timmisartukkut tikisinneqartartut ikiliartuinnarnerinik akit-soriartuinnarnerinillu kinguneqartussaavoq. Tamatuma peqatigisaanik mittarfik quasatsillugu piffissaq eqqorlugu timmisartuussisarnissamut pitsaanngitsumik sunniuteqartussaavoq.

² Billitsimut akiusoq taanna Arctic Umiaq Line-p 2006-imi aasaanerani Kangerlussuup Københavnillu akornanni akigititaanut, ilaasunut akitsuutit tunisinnermullu akitsuut 8%-iusoq ilanngullugu 3.229 kr.-inik akeqartumut toqqaannartumik assersuunneqarsinnaavoq.

C. Nuummi mittarfik 2.200 meterinut tallillugu

Maanna mittarfiusup tallineqarnissaa 2006-imi akiusut tunngavigalugit 670 mio. kr.-inik akeqartussatut naliliiffineqarpoq.

Nuummi mittarfik 2.200 meterinut tallineqassappat, 1.799 meterinut talliliinertulli tamanna maanna mittarfiusup tallineqarneranik, tassungalu ilanngullugu qaqqap immerneqarneranik kinguneqassaaq. 2.200 meterit mittarfiup maanna inissisimaffia-ni takissusaasinnaasut annerpaaffissaatut nalilerneqarpoq.

Mittarfik timmisartut anginerusut amerlanersaannit miffigineqarsinnaassaaq. Asser-suutigalugu Airbus, ullumikkut Kangerlussuarmut mittartuq akornutissaqanngitsumik qangattarsinnaassaaq, aammalu ikinnerusunik useqarluni mittarfimmuq quasat-tumut missinnaassalluni. Taamaattumik mittarfik 2.200 meterinik takissusilik Kanger-lussuarmi maanna mittarfiusumut taartaasinnaassaaq.

Timmisartut annerit amerlanersaasa missinnaanissaat naatsorsuutigineqarmat, mit-tarfik 2.200 meterinik takissusilik mittarfinni angisuuni suliaasaasartut pitsaaqutissaa-sa assinginik sunnuteqartussatut naliliiffineqarpoq. Københavnimut imaluunniit New Yorkimut uterlugulu billitsimut akigititassatut 2.700 kr.-it naatsorsuutigineqar-put, taakkulu saniatigut akitsuutit ilanngunneqassallutik.

Billitsip akiata appasissup taassuma atulerneratigut naatsorsueriaasioreersuq tunnga-vigalugu naatsorsuinermit takornarianit ukiumut isertitaasartut 34 mio. kr.-it missaan-nik ilaneqarnissaat nalilerneqarpoq, aammalu isumalluartumik nalilineq tunngaviga-lugu arfineq pingasoriaat tikillugu takornariat isertitaqarfigineqartarnissaannik nali-liisoqarluni.

Inuiaqatigiit aningaasaqarnerat eqqarsaatigalugu Nuummi aaqqiissutissaq tamanna pitsaasutut nalilerneqarsinnaavoq. Mittarfinnut angisuunut sunniutit pitsaasut amer-lapput aammalu akikinnerungaatsiarluni. Kisiannili tassani avatangiisinut illoqarfiul-lu pilersaarusiorneqarneranut eqqarsaatersuutigisassanik peqarpoq, inaarutaasumik aalajangiisoqannginnerani eqqarsaatigilluarneqartariaqartunik.

Nuup Kommuneata 2005-imiit 2014-imut kommunimi pilersaarutissatut siunnersuu-taani inaarutaasumi takuneqarsinnaasutut piffissap pilersaarusiorkiusup iluani aala-jangiisoqartussaavoq – tassani Qinngorpumiit kujammut qeqertat tungaannut illoq-arfiup ineriartornera ingerlateqqinneqassanersoq – imaluunniit avannamut Akiata tungaanut illoqarfiup ineriartortinneqarneranik aallartitsisoqassanersoq aalajanger-neqartussaalluni.

Aalajangigassaq pingaarutilik taanna periarfissani marluusuni taakkunani initussuseq kiisalu siunissamut aningaasaqarnikkut avatangiisitigullu eqqarsaatigisassat oqimaa-qatigiisinneqarnerat tunngavigalugit pissaaq. Nalilersuinerni taakkunani siunissami mittarfiup inissiffissaa pingaaruteqartorujussuavoq.

Maanna mittarfiup inissisimaffiata pigiinnarnissaa illoqarfiup ineriartoqqinnissaanut killiliisussaavoq, taamaattumillu mittarfissap nutaap kujammut Angisunnguarmut imaluunniit Akianut inissinneratigut initussuttip annertunerusup pissarsiarineqarsin-naanera eqqarsaatersuutigineqartariaqarluni.

D. Nuup eqqaani Angisunnguami mittarfik nutaaq 3.000 meterinik takissusilik

Angisunnguami mittarfimmik 3000 meterimik sananissaq 1.925 mio. kr.-iniit 2.120 mio. kr.-it tikillugit akeqartussatut naliliiffigineqarpoq, taakkunanngalu 1.250 mio. kr.-it mittarfimmut sinnerilu attaveqaatinut pisariaqartinneqartunut (aqqusinernut, ikaartarfinnut sullorsualianullu) atorneqassallutik.

Timmisartut nalinginnaasumik atorneqartut tamarmik killilersorneqaratik mittarfimmut tassunga missinnaassapput.

Nuummi 2.200 meterimik mittarfiliornissaq assigalugu tamanna takornariaqarnermut arlalitsigut iluaqutissartaqarpoq. Bilitsimut akigititassatut naatsorsuutigineqartoq aammalu takornarianit isertitassatut naatsorsuutigineqartut mittarfiup maanna ator- neqartup 2.200 meterinut tallineqarnerani naatsorsuutigineqartut assigaat.

Angisunnguup nunataa qutaarluusorujussuuvoq. Assersuutigalugu mittarfiliornermi qaartiterinikkut nuna piiarneqartussaq 6,7 mio. m³-nik naatsorsorneqarpoq. Tassunga assersuutitut taaneqarsinnaavoq Akiani mittarfiliortoqassappat nuna qaartiterlugu piiarneqartussaq 0,9 m³-nik annertussuseqartussaammat.

Angisunnguani 3000 meterinik mittarfiliortoqassappat, inissiivimmi tassani alliliisoq- arsinnaassanngilaq.

Qeqertaq qulaarluusoq taamaallaat 12 km²-nik annertussuseqarpoq (4 km-it missaan- nik takissuseqarluni aamma 3 km-it missaannik silissuseqarluni), taamaattumillu mit- tarfiup inissiffissaa illoqarfiup allilerneqarnissaanut pisariaqartitsinermut tapertaasin- naassanani.

Aaqqiissutissaq taanna atussallugu peqqutissat pitsaassutsimut tunngasut arlaliusin- naapput, kisiannili inuiaqatigiit aningaasaqarnerat eqqarsaatigalugu pitsaanerpaaju- nani. Kiisalu aamma aaqqiissutissap periarfissaasinnaasutut qulakkeerlugu aalajan- gerneqannginnerani pingaartumik qeqertap tungaanut sullorsualiornissaq eqqarsaa- tigalugu teknikkikkut misissueqqittoqarnissaa pisariaqarpoq.

Ataatsimut isigalugu Angisunnguami mittarfimmik 3000 meterimik sananissaq suliaa- voq nunaminertanik illoqarfimmik ineriartortitsivissanik killileeqataasussaq, aamma- lu nunataata qutaarluunera pissutigalugu sanaartorfissagissaanissaaq akisuujusussaa- voq.

Taamaattumik inassutigineqarpoq maannamuugallartoq aaqqiissutissaq taanna sulia- rineqarluni ingerlateqqinneqassanngikkallartoq.

Angisunnguami mittarfik 3.000 meterinik takissusilik.
Najoqqutarisaq: Nuup Kommunea.

E. Nuup eqqaani Akiani mittarfik nutaaq 3.000 meterinik takissusilik

Akiani mittarfimmik 3000 meterimik sananissaq 1.530 mio. kr.-iniit 2.050 mio. kr.-it tikillugit akeqartussatut siusinnerusukkut naliliiffigineqarsimavoq, taakkunanngalu 700 mio. kr.-it mittarfimmut sinnerilu aqqusinernut sullorsualiornermullu atorineqartussaapput. Immap naqqanik sajuppillatsitsisarluni misissuinerit siulliit naammassi-neqarnerisa nalilersuiffigineqarnerisalu kingorna, nalunaarusiap matuma suliarineqarnerata nalaani sullorsualiornissaq annertuumik nalorninartoqartinneqalerpoq, taannalu matuma kinguliani allaaserineqarpoq.

Nuummi ilulissanilu siunissami mittarfiliassanut aqqiussutissat pillugit teknikkikkut, timitaliinnissamut aningaasaqarnikkullu naliliineq

Timmisartut nalinginnaasumik atorineqartut tamarmik killilersorneqaratik mittarfimmut tassunga missinnaassapput.

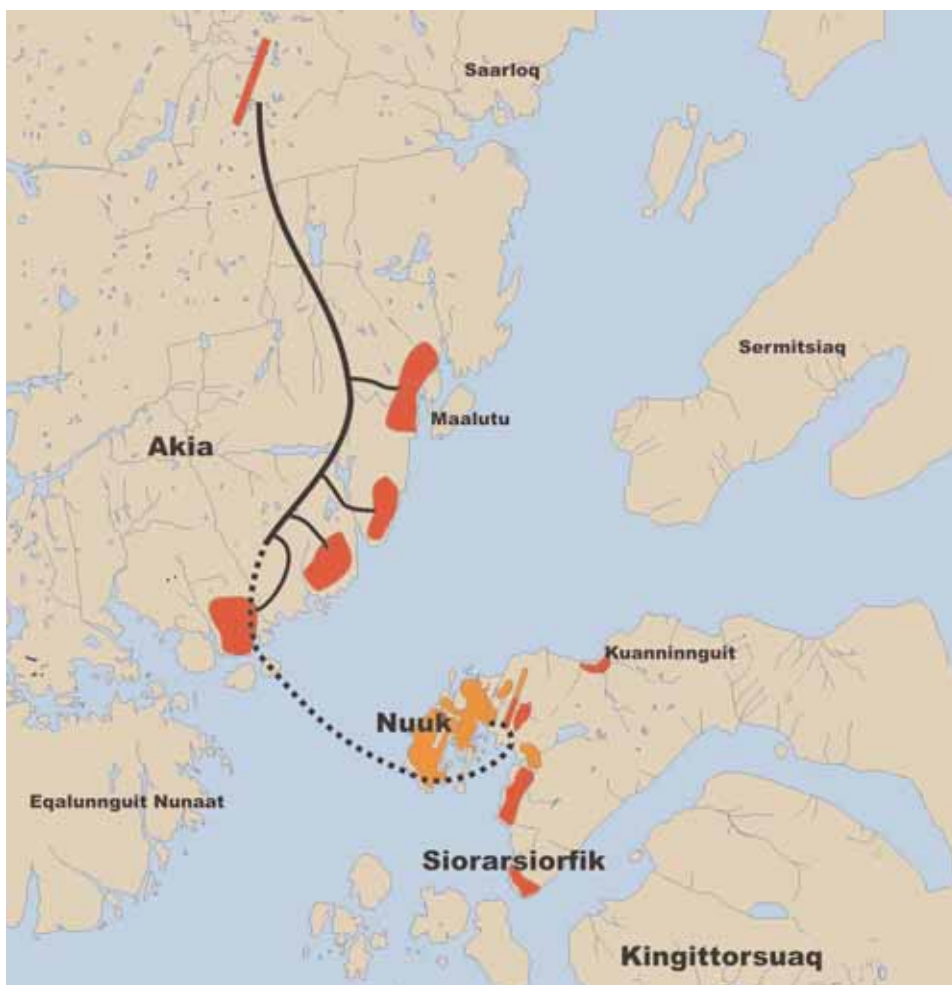
Nummi 2.200 meterimik mittarfiliornissaq assigalugu aaqqiissutissaq taanna takornariaqarnermut aalisarnermullu arlalitsigut iluaqutissartaqarpoq.

Billitsimut akigititassatut naatsorsuutigineqartoq aammalu takornarianit isertitassatut naatsorsuutigineqartut mittarfiup maanna atorineqartup 2.200 meterinut tallineqarnerani naatsorsuutigineqartut assigaat.

Akiata nunataata annersaa manissuuvoq. Kommunip naliliinera malillugu Akiani kvadratmeterit untritillit arlallit illoqarfiup ineriartortinnissaanut atorineqarsinnaapput. Suliffeqarfinnik annernik sulianillu allanik pilersitsinissamut nunaminertanik atorfissaqartitsiviusunik allanik pilersitsinissamut periarfissaqarluassaaq.

Sullorsuarmiit mittarfimmut aqqusineq illoqarfiup immikkoortuinut ataasiakkaanut aallaavittut pissusissamisuuginnartutut atorineqassaaq.

Mittarfik tukimut mittarfilerneqarsinnaassaaq, kiisalu immikkut ingerlaffissialerneqarsinnaalluni, taamatullu aamma mittarfittaa tallineqarsinnaassaaq.

Nuup eqqaani Akiani mittarfimmik nutaamik 3.000 meterinik takissusilimmik sananissaq aaqqiissutissatut pitsaasuvoq, illoqarfik annertuumik ineriartortinneqarsinnaasalluni – aammattaaq inuussutissarsiutinik suliaqarfinnik, soorlu aatsitassarsiornermik

suliaqartunik, nunaminertanik pisariaqartitsisunik nutaanik pilersitsisoqarsinnaalluni.

Tamatumanili teknikkimut tunngasunik allanik misissuinerit pisariaqartinneqarput, pingaartumik Akiata tungaanut sullorsualiortoqarsinnaanersaq aalajangiiffiginiarlugu.

Taamaattumik inassutigineqarpoq misissuinerinik misissueqqissaarnernillu pisariaqartinneqartunik aallartitsinikkut suliaq ingerlateqqinneqassasoq.

Akiani aaqqiissutissaq pillugu misissueqqaarnerit ilassutaasut

Sajuppillatsitsisarluni misissuinerit nalileeqqinnerillu kingulliit takutippaat, aallaqqaammut isumaqarnertut 250 meterinik itissusilimmi qaarsoqanngitsoq. Geus-imi, Cowi-mi aamma Galathea 3-mi immikkut ilisimasallit oqaatigisaat malillugit qaarsoq ima ititigisumiippoq, Akianut sullorsuarmik, sanaartoriaatsinik ilisimasat ilisimaneqa-reersut tunngavigalugit sananissaq aningaasaqarnikkut naammassineqarsinnanngitsutut nalileneqartariaarluni.

- **Mittarfik sumulluunniit inissinneqaraluarpat Akianut attaveqaammik aalajangersimasumik pilersitsisinnaaneq siunissami illoqarfiup inuussutissarsiornerullu ineriartortinneqarneranut annertuumik soqutiginaateqarsinnaammat, immap naqqanik sajuppillatsitsisarluni misissuinerit ilassutaasut aammalu Nuup Kangerlua ikaarlugu immap naqqata qanoq issusia paasiniaarlugu misissugassanik tigooqqaanerit aallartinneqarnissaat inassutigineqarpoq.**

Maannamut naliliinerit takutippaat, biilnut ikaartaat nalunaaquttap akunneranut 300-nik ilaasoqarsinnaasooq, aammalu bussinik sisamanik biiliinnarnillu tallimanik usisinnaasooq atorlugu ingerlatsineq ukiumut 53 mio. kr.-inik akeqassasooq, tassunga ikaartaatit talittarfiillu aningaasalersorneqarnissaat ilaatinneqarlutik, tassalu maanna naligititaasut malillugit 1,2 mia. kr.-inik naleqartumik.

Ikaartaat ilaasoqarsinnaasooq taamaattoq atorlugu aaqqiinissaq ukiumut 35 mio. kr.-inik akeqassaaq, tassalu maanna naligititaasut malilluni ukiuni 30-ni 790 mio. kr.-inik naleqassalluni.

(Najoqqutarisaa: Nuuk 2050, Nuup Kommunea, oktober 2000)

- **Ikaartaatit ilusilersorneqartarnerat usisinnaanerallu eqqarsaatigalugit 2000-imi misissuinerimut naleqqiullugu teknikkikkut ineriartortoqarsimavoq, taamaattumillu siunissami Akianut ikaartaat atorlugu aaqqiisinnaanermut periarfissanik misissuinerit aallartinneqarnissaat inassutigineqarpoq, tassungalu uninngasarfiit terminalillu nutaaliat ilaatinneqarput.**
- **Kiisalu silasiorfimmik piffissami sivilisunerusumi Akiata silaanik nalunaarsuisusamik Akiani sanasoqarnissaa inassutigineqarpoq, taamaalilluni silamik peqquteqartumik piffissaq eqqorlugu angallassisinnaannginnermik naliliinissat nalornisutiginneqarnerat annikillisinneqassammat.**

Nuummi mittarfinnut aaqqiissutissanut akitigut takussutissat

Takissusia	Mittarfik (mio kr.)	Attaveqaatit (mio kr)	Akit katill. (mio kr)
1799 m	485	-	485
2200 m	670	-	670
3000 m Angisunnguaq	1250	675 – 870	1925 – 2120
3000 m Akia	700	Ilisimaneqanngilaq	Ilisimaneqanngilaq

6. Ilulissani mittarfik

Immikkoortumi matumani suleqatigiissitap Ilulissani mittarfik pillugu siunnersuutinit ataasiakkaanut isumaliutersuutini naatsumik nassuiassavai, tassaappullu

- A. Ilulissani mittarfik, ullumikkut itsiinnarlugu
- B. Ilulissani mittarfik 1.199 meterinut tallillugu
- C. Ilulissani mittarfik 1.799 meterinut tallillugu

A. Ilulissani mittarfik, ullumikkut itsiinnarlugu

Ilulissani mittarfik pioreersoq takusassiat sinnerini naatsorsukkanut tunngavigineqarpoq. Tassanissaaq ullumikkut assersuutigalugu takornariartitsisoqartarpoq, takoriar-titsisarnerullu sunniutai periarfissat sinnerini nassuiaatigineqartut taamaallaat mit-tarfiup tallineqarneratigut takornariaqarnermi saniatigut sunniutissat takussutissior-neqarput.

Mittarfik Dash-7-init ullumikkut atorneqartunit aamma Dash-8 102-nit aamma 106-init nutaanerusunit, annertussutsimikkut taamaapajaartunit miffigineqarsinnaavoq. Timmisartut taakku arlaannaalluunniit assersuutigalugu Reykjavikimut nunaniluun-niit allani ornigassanut toqqaannartumik timmisinnaangillat.

Soorunami mittarfinnik ingerlatsinerup aserfallatsaaliuinerullu ingerlaannarnissaa eqqaassanngikkaanni aaqqiissutaasup pioreersup attatiinnarneqarnera inuiaqatigiit aningaasaqarnerat eqqarsaatigalugu iluanaarutissartaqanngilaq aningaasartuutissar-taqaraniluunniit. Timmisartut suussutsimikkut assigiinngitsut amerlassutsikkut kille-qartut tassunga atorneqartartut aamma sunniutigisaanik billitsit allannguuteqa-ngaatsiarnissaat naatsorsuutigineqarsinnaangilaq.

Periarfissaq taanna aallaaviummat maanna mittarfiup pigiinnarneqarnissaata aallaa-vigineqarneranut naleqqiullugu takorniartareersut saniatigut tikittartussat naatsor-suinermi ilaatinneqanngillat.

Ilulissani mittarfik 845 m-iuvoq. Ass.: www.ilulissat.gl.

Ilulissat mittarfiata maannatut iluseqarnera mittarfinnut aaqqiissutissat sinnerinut naleqqiussilluni naliliinermi aallaavigineqarpoq. Aaqqiissutissat taakku maanna aaqqiissutaasumit pitsaanerunngippata sanassallugit isumaqartussaannngillat.

Ilulissani aalisakkanik nutaanik avammut nassiussukkanik tunisassiorneq annikinnerusoq ingerlanneqareerpoq. Mittarfik tallineqassappat tunisassiornerup annertuserujussuarnissaa aammalu timmisartukkut akit apparnissaat naatsorsuutigineqarpoq. Mittarfinnut annerusunut naatsorsuineri maanna avammut nassiussorneqartartut aallaavigineqarput.

B. Ilulissani mittarfik 1.199 meterinut tallillugu

Mittarfik pioreersoq 1.199 meterinut tallineqassaaq. Akiusussaq 2006-imi akit tungavigalugit 56 mio. kr.-inik naleqartussatut naliliiffigineqarpoq.

Mittarfiup 1199 meteriusup inissiffissaa. Najoqqutarsaq: Ilulissat Kommune

Mittarfik 1.199 meteriusoq timmisartut maanna mittarfiusumut missinnaasut saniatigut aamma timmisartunit annerusunut Dash-8-nit, 100-t missaat tikillugit ilaasoqarsinnaasunit, soorlu Reykjavíkimiit Ilulissanut toqqaannartumik timmisinaasunit miffigineqarsinnaassaaq. Taamaalilluni Atlantikoq qulaallugu Reykjavík aqqusaarlugu timmisartuussisarneq akikinnerusoq atorineqarsinnaalissaaq.

Nalileeriaasioreersoq malillugu billitsit akikinnerulernerat ukiumut takornarianit isertitaasartut saniatigut 16 mio. kr.-it missaat isertinneqartassapput, aammalu isumalluartumik nalileeriaaseq malillugu takornariat marloriaammik isertitsissutigineqarnissaannik naliliisoqarpoq.

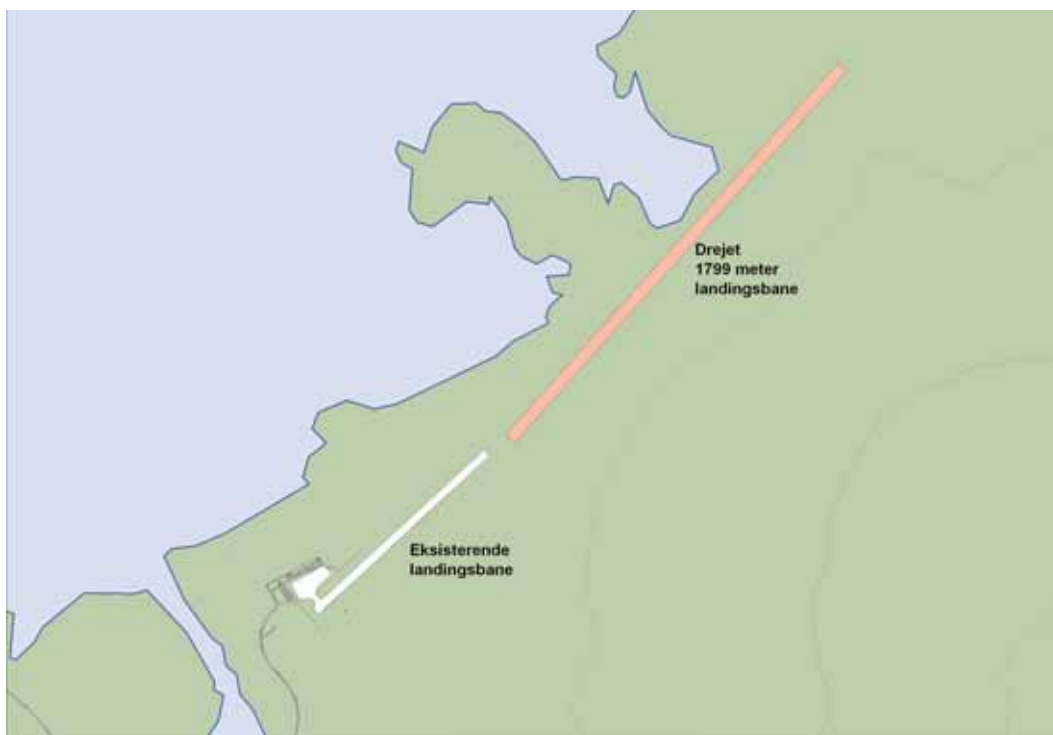
Timmisartulli taakku nassiussat assartorsinnaasaat killeqarput, taamaattumillu timmisartumik assartuummik, aalisakkanik nutaanik Reykjavík ullumikkut aalisakkanik an-

nertuumik avammut assartuisooreersoq aqqusaarlugu avammut assartuisartussamik atulersitsinissaq eqqarsaatigineqartariaqarpoq. Tamanna nioqqutissanik nutaarlunarnik najukkani innuttaasunut takornariaqarnermillu sullissinermi annertusiartortumut pilersuinerup pitsaanerulerneranik kinguneqartussaassaaq.

C. Ilulissani mittarfik 1.799 meterinut tallillugu

Mittarfik maanna mittarfiusumut atasumik aammalu taassuma avannannguani sana-neqassaaq. Aamma sanaartornermut aningaasartuutissat naammaginartut atorlugit inissiiffiusinnaasunik allanik qinigassaqarpoq. Timmisartuussisarnerup akulikitsorujussuunissaa naatsorsuutigineqarpoq, aammalu akiusussaq 2006-imi akiusut malillugit 670 mio. kr.-iusussatut naliliiffigineqarput.

Mittarfiup 1799 meteriusup inissiffissaa. Kilde: Ilulissat Kommune

Mittarfik 1.799 meteriusoq timmisartut maanna mittarfiusumut missinnaasut saniatigut aamma timmisartunit annerusunit Dash-8-nit, 100-t missaat tikillugit ilaasoqarsinnaasunit, soorlu Reyjavikimiit Ilulissanut toqqaannartumik timmisinnaasunit miffigineqarsinnaassaaq. Kiisalu timmisartut isorartuumut timmisinnaasut minnerit, soorlu Boeing 757, ullumikkut Narsarsuarmut timmisatut, 200-t missaannik ilaasoqarsinnaasut missinnaapput. Taakku assersuutigalugu Københavnimut imaluunniit New Yorkimut toqqaannartumik timmisarsinnaapput.

Mittarfik 1.799 meterinut tallineqassappat aammalu Atlantikoq qulaallugu timmisartuussisoqartalissappat ilaasunik toqqaannartumik siumut utimullu timmisartuussinermut billitsip akiata sanaartukkat aningaasalersorneqarnerannut atuisut akiliutaat ilanngunnagit 3.200 kr.-iunissaa naatsorsuutigineqarpoq.

Billitsip akiata appasissup taassuma atulerneratigut naatsorsueriaasioreersoq malillugu naatsorsuinermit takornarianit ukiumut isertitaasartut 34 mio. kr.-it missaannik ila-

neqarnissaat nalilernerqarpoq, aammalu isumalluartumik naliliineq malillugu pingasoriaat tikillugu takornariat isertitaqarfigineqartarnissaannik naliliisoqarluni. Tunngaviatigut isumalluartumik nalileeriaaseq malillugu isertitassat amerlanerusinnaagaluarput, kisiannili suleqatigiissitaq naliliivoq Ilulissani takornariat qanoq amerlatigisut illoqarfimmi sullinneqarsinnaaneritut pisinaasatigut killiliisunik naammattuugassaartoq.

Kisiannili aalisakkat Atlantikoq qulaallugu timmisartut akunnattumik angissusillit atorlugit Ilulissaniit assartorneqarsinnaasut amerlassutsimikkut killeqarput, taamaattumillu timmisartumik assartuummik aalisakkanik nutaanik avammut assartuisartusamik atulersitsinissaq eqqarsaatigineqartariaqarpoq. Tamanna nioqqutissanik nutaarluinnarnik najukkani innuttaasunut takornariaqarnermillu sullissinermi annertusiartortumut pilersuinerup pitsaanerulerneranik kinguneqartussaassaq.

Suleqatigiissitaq naliliivoq Ilulissani mittarfik 1.799 meteriusoq aaqqiissutissatut siunissamut qulakkeerissutaasussani pitsaanerpaassasoq, aammalu taamatut mittarfiup tallineqarnissaa nunap immikkoortuani tassani takornariaqarnikkut siuariartornermut aallarnisarneqalereersumut pingaarnerpaatut tunngavigineqarsinnaasoq.

Ilulissani mittarfinnut aaqqiissutissanut akitigut takussutissat

	Mittarfik (mio kr.)	Attaveqaatit (mio kr)	Aki katill. (mio kr)
1199 m	56	-	56
1799 m	670	-	670

7. Sunniutissat pitsaasut

Suliassaq tassaavoq nunatta ajornannginnerusumik akikinnerusumillu timmisartuussivigineqarsinnaalernissaa. Tamanna billitsit akikinnerulernerinik takornariallu amerlinerinik kinguneqassaaq. Tamannali timmisartuussinerit pitsaanerulernerinik akikinnerulernerinillu kinguneqanngippat mittarfiit sananeqarnissaat inuiaqatigiit aningaasaqarnerat eqqarsaatigalugu iluanaarutigineqarsinnaanngilaq.

Tamatumunnga peqatigitillugu inuiaqatigiinni isumalluutissat killeqarmata politikerit aningaasalersuinissamut siunnersuuterpassuarnik tulleriiaarinissaat pisariaqarpoq. Inuiaqatigiit aningaasaqarnerat tunngavigalugu misissueqqissarnerup suliassanik taamak annertutigisunik aallartitsinissamut aalajangiinissaq ajornannginnerulersissinnaavaa, misissueqqissaarnermi tamanna inuiaqatigiinnut iluanaarutaasinnaasooq paasineqarpat. Aamma misissueqqissaarnermi paasineqarpat, aningaasaliinissaq inuiaqatigiinnut tamakkiisunut iluaqutaasinnaanngitsoq itigartitsinnaaneq ajornannginnerulissaaq.

Politikkikkut aalajangiiniarnerup ingerlanerani soorunami mianersuutassat arlallit eqqarsaatigineqassapput. Tassani assersuutigalugu avatangiisit, aningaasaqarnikkut pisinnaasat nunallu immikkoortuani ineriartorneq pineqarput. Immaqa aamma innuttaasut eqimattat immikkut ittut eqqarsaatigineqartussaassapput. Kisiannili inuiaqatigiit aningaasaqarnerat tunngavigalugu misissueqqissaarneraq sakkussaavoq, suliassani assigiinngitsuni iluaqutissanik ajoqutissanillu ilisimasaqalernissamut tunngaviususaq.

Sunniutissat pitsaasut ³

Mittarfiliortiternermi sunniutissat pitsaasut marluupput:

- **Billitsinut assartuinermullu sipaarutissat toqqaannartut**
Sipaarutissat makku tassaapput innuttaasut misigisassaat: Billitsit akikinnerusut aamma nassiussinermi akit appasinnerusut. Toqqaannartumik timmisartuussisalerneq kingunerisaanik innuttaasut billitsit akikinnerulernerat misigissavaat. Aamma innuttaasut nioqqutissanik nutaanik timmisartukku tikittunik akikinnerusunik pisisinnaalernerq misigissavaat.
- **Inuussutissarsiornermi periarfissat nutaarluinnaat**
Periarfissat nutaat tassaapput billitsit akikinnerulernerini pingaartumik takornariaqarnermit periarfissani nutaani iluanaarutissat, aammalu nassiussinermit akit appasinnerulernerini pingaartumik aalisakkanik avammut nassiussuinermit periarfissanit nutaanit iluanaarutissat.

³ Tassani Suliassat ataatsimut sunniutissaat pillugit suleqatigiit nalunaarusiaat, ilanngussaq C innersuuneqarpoq.

Takornariaqarneq

Ilulissani Nuummilu inuussutissarsiutinik ingerlataqarfiusut apeqqutit immersorlugit akissasiat aqqutigalugit takornariat akunnittarfinni najugaqarnermut sullissinernullu allanut aningaasat qanoq amerlatigisut agguaqatigiissillugit atortarneraat nalunaa-rutigaat, oqaluttuaralugulu billitsit akii appartinneqartuuppata takornariat qanoq amerlanerutigisut Ilulissanut Nuummullu tikittarnissaat naatsorsuutiginerlugu. Tamatuma kingorna kisitsisit Suliat ataatsimut sunniutaat pillugit suleqatigiinnit misissor-neqarput, tassanilu qanoq ilinerani naatsorsueriaasioreersoq malillugu eqqoriaaso-qassanersoq aammalu qanoq ilinerani isumalluartumik eqqoriaasoqassanersoq isumaqatigiissutigineqarlutik.

Naatsorsueriaasioreersoq malillugu Københavnimiit Ilulissanut billitsip akikinneruler-neratigut takornariat ukiumut 5.900-nik amerleriassapput. Tamatuma peqatigisaanik takornariap ataatsip illoqarfimmiinnermini agguaqatigiissillugu 6700 kr.-it atortassa-gai naatsorsuutigineqarpoq. Tamanna illoqarfimmi takornariaqarnerup ukiumut 40 mio. kr.-it missaannik annertuseriarfiuneranik kinguneqassaaq.

Timmisarteq 200-nik ilaasoqartarpat, takornarianut amerleriaatit 5.900-uusut sapaatip akunneranut timmisartuussisarnerup saniatigut timmisartup affarpiaanik imaluunniit aasaanerani sapaatip akunneranut timmisartumik ataatsimik naleqarput.

Isumalluartumik naatsorsuineq Ilulissanut takornariartartut ukiumut 14.600-nik ilaneqarnissaannik inerineqarpoq, taakkulu sapaatip akunneranut timmisartuussisarnerup saniatigut timmisartumik ataatsimik affarmillu, imaluunniit aasaanerani timmisartunik marlunnik ukiuuneranilu timmisartumik ataatsimik naleqarput. Taamaalil-luni illoqarfimmi takornariaqarnermik inuussutissarsiuteqarneq ukiumut 98 mio. kr.-it missaannik annertuseriaateqassaaq.

Nuummi isumatusaartumik naatsorsuinerup takutippaa, billitsit akikinnerulernerisigut ukiumut takornariartartut 7000-inik amerlissasut. Takornariat taakku Nuummiinnermini 5000 kr.-ingajannik atugaqartarnissaat naatsorsuutigineqarpoq, allamillu pisoqassanngippat tamanna 35 mio. kr.-it missaannik annertuseriaateqarnermik isumaqarpoq.

Nuummut tunngatillugu isumalluartumik naliliinerup takutippaa billitsit akikinnerulernerisa nassataanik ukiumut takornariartartut 59.000-inik amerlinerinik nassataqassasooq. Taakku kisitsisinut akunnaallisarlugit ukioq kaajallallugu ullormut timmisartuussisarnerit ataatsimik, imaluunniit aasaanerani ullormut timmisartuussisarnerit marlunnik ukiuuneranilu ulloq allortarlugu ataatsimik ilaneqarnissaannik kinguneqassapput. Isumatusaartumik naliliinermi siuarlaatissaq katillugu 300 millioner kr.-iusaaq.

Isumatusaartumik naliliinermi mittarfinnik alliliinerup saniatigut takornariaqarnermut annertuumik suliniuteqartoqarnissaa, soorlu pisinnaasanik takornarianullu neqerootutissanik annertusaajuarnissaaq, assersuutigalugu ukioq kaajallallugu sisorartarfinnik, aasarsiortarfinnik assigisaannillu pilersitsinikkut, aallaavigineqarpoq.

Suleqatigiissitarli mianersortumik naliliinissaaq peqqutigalugu naliliinermi nalileeriaaseq atorneqareersoq atorniarlugu aalajangersimavoq.

Aalisakkat

Ilulissani aalisakkanik timmisartumik avammut assartuilluni nioqquteqarneq pillugu inuussutissarsiortunik ingerlataqartut assigiinngitsunik isumaqarput. Pissusiviusulli tunngavigalugit oqaatigineqassaaq maannakkut Ilulissaniit aalisakkat 600 tonsit missaat ukiumut 6 mio. kr.-it missaannik isertitsissutaasartussat nassiunneqartarnissaannut isumaqatigiissuteqartoqareersimavoq.

Taamaattumik Suliata assigiinngitsut ataatsimut sunniutissaat pillugit suleqatigiit tungaanniit eqqoriaasoqarpoq, mittarfik 1.799 meterinik takissusilik aallaavigalugu sapaatip akunneranut timmisartuussisarnerit ataatsimik ilanerisigut ukiumut 1.000 tonsit avammut assartorneqarsinnaassasut. Assersuutigalugu norgemiut ukiorpaalusuarini russit timmisartuat assartuut "Illushin", ataasiarnermi 40 tonsinik, tassalu aalisagaannarnik usilluni 20 tonsit missaannik usisinnaasoq atorsimavaat.

Isumalluartumik naliliineri sapaatip akunneranut timmisartuussisarnerit marlunnik ilaneqarsinnaapput. Suleqatigiissitamilli erseqqissarneqarpoq inuiaqatigiit aningaasagarnerannut iluanaarutissat kaaviiartitat ilaminiinnanguarisussaamatigit.

Taamaattumik suleqatigiissitap aalisakkanik nutaanik avammut assartuinerup annertusineratigit inuiaqatigiit aningaasagarnerannut iluanaarutissat nalileeriaaseq ator-neqareersaq atorlugu 10 mio. kr.-inut nalilerpaat, aammalu isumalluartumik nalileeriaaseq atorlugu 20 mio. kr.-inut nalilerlugit. Kisitsisini taakkunani marluusuni inuiaqatigiit aningaasagarnerannut iluanaarutissat aalisakkanut kg-mut ataatsimut 10 kr.-it missaanni naleqarput.

Nuummi aalisakkanik nutaanik annertuumik timmisartumik avammut assartuisoqarnissaa periarfissaqartutut naliliiffigineqanngilaq.

Iluanaarutissat allat

Takornariaqarneq, aammalu Ilulissanut tunngatillugu aalisakkeriveqarneq mittarfilioriternikkut inuiaqatigiit aningaasaqarnikkut iluanaarutissaannik annertunerpaanik qularnaannerpaanillu angusaqarfigineqassapput. Tamatumanili aamma sunniutissanik allanik arlalinnik, eqqortumik nassuiassallugit ajornartorujussuarnik, imaluunniit nalorninartorujussuarnik peqarpoq. Iluanaarutissanik annertuunik allanik peqarpoq, tassalu ilinniartitaanermi, aatsitassanik piaanermi nunaminertanillu inuussutissarsiutinut nutaanut atugassanik pissarsisinaanermi.

Ilinniartitaaneq

Aallaqqaammut mittarfiit ilinniartitaanermit annertuumik sunniuteqartussatut naatsorsuutigineqartariaqarput. Avammut nunarsuarmut billitsit akikinnerulerpata ilaatigut kalaallit ilinniarsiisa nunanit allaneersunik suleqateqarsinnaanerit ajornannginnerulissaaq, ilaatigullu immikkoortortat tamarmik sulisunik kalaallinik nunanillu allamiunik piginnaaneqarluartunik sulisoqarnerminnik attassiniarnerat ajornannginnerulissalluni.

Mittarfinnik talliliinerit Nuummi Ilulissanilu ukiuni arlalinni annertoorujussuarnik sa-

naartornernik nassataqartussaapput, tamatumani mittarfinnik talliliinissamik aaqqiisutissat politikikkut aalajangerneqartut qanorluunniit ittut aalajangiunneqaraluar-pata.

Taamaattumik sanaartugassat taakku sulisut oqarsinnaatitaaffiinik ineriartortitsiner-mut piginnaangorsaанermullu iliuusissatut pilersaarutit malillugit suliniuteqarnerup ilaatut sanaartukkat taakku atorluarneqarnissaat tulluuppoq. Erngup nukinganik innaallagissiorfinni aamma umiarsualivinnik arlalinnik alliliinerni sulisussanik ilinniar-simasunik immikkullu suliaqartussanik amerlanerusunik atorfissaqartitsisoqarpoq. Sanaartornerup iluani aammalu aatsitassarsiornermi suliasat amerlinissaannut suli-sussanik amigaateqartoqarpoq.

Sanaartornermi inuit amerlanerusut ilinniartinneqarnissaat eqqarsaatigalugu akim-miffissat annertuut ilaat tassaavoq ilinniartissanik amigaateqarneq, taamaattumillu attaveqaatinut aningaasaliissutissat suliarinnittussarsiuunneqarnerinut atatillugu arlaatigut ilinniartunik tiguisarnissamik piumasaqaateqartoqarnissaa, imaluunniit “on the job training”-inik (sulilluni sungiusarneq) pilersitsiortornissaq naleqqutissaaq, taamaalilluni suliasat sulisut piginnaasaannik qaffasinnerulersitsinissamut iluaqutigi-neqassallutik.

Aatsitassanik piaaneq

Aappaattut mittarfiit aatsitassanik suliasaqarfiup iluani pingaaruteqartorujussuan-gorsinnaanerit saqqummiunneqarpoq. Tamatumunnga soorunami aatsitassat inissi-simaffiisa sumiinnerat apeqqutaasorujussuussaaq, kisiannili sumiiffinni tikikkuminar-nerusuni ujaasisarnerup annertunerutinneqartarnera, taamaalillunilu niuernikkut tunngavissaqartunik nassaarnissamut periarfissat annertusitinneqartarnerat nunarsu-armi ileqquleriartuinnarpoq.

Nunaminertanik inuussutissarsiutinut atugassanik nutaanik pissaqalerneq

Pingajuattut mittarfiit inissisimaffii taakkunungalu atasumik attaveqaatinut anin-gaasaliinerit, aammalu nunaminertanik inuussutissarsiutinik ingerlataqartunut atu-gassanik pissarsisinnaaneq suliffissuit kalaallit erngup nukinganik innaallagissiorne-ranni nukissamik annertuumik pisariaqartitsisuusinnaasut inissiiffissaat eqqarsaatiga-lugit soqutiginaateqarsinnaapput.

Kalaallit Nunaata kitaani aluminiumik aatsitsisarfissuarmik pilersitsinissaq eqqarsaa-tersuutigineqareerpoq. Tamatumani ersarluppoq, mittarfiup inissiiffissaa tamatu-mungalu atatillugu illoqarfimmik ineriartortitsinissaq eqqarsaatersuutit sinnerinut, taakkununga aningaasaliisussat eqqarsaatersuutigisaannut naleqqiullugu qanoq annertutigisumik saniatigut iluaqutissartaqarumaarnersut.

Ataatsimut eqikkaaneq

Ataatsimut eqikkaanermi oqartoqarsinnaavoq mittarfiit sunniutissaat pitsaasut arla-qartut. Nuuk ilulissallu eqqarsaatigalugit isumatusaartumik naliliinermi takutinneqar-

poq, mittarfimmi annermi suliat assigiinngitsut ataatsimut sunniutissaat pilersinneqartut aningaasalersuinnermut annertuumik sunniuteqarsinnaasut.

Tassanili erseqqissarneqassaaq, suliat assigiinngitsut ataatsimut sunniutissaasa anner-tussusissaannut naatsorsuutigisaq naatsorsuinnermi tunngavigineqartunut apeqqu-taassammata. Naatsorsukkat suleriaasissamut pilersaarusiame tunngavilersorneqaq-qissapput pitsaassutsimikkullu qularnaarneqaqqissallutik, taakkulu suleqatigiissitap sulinerani piffissaliussami tullermi suliarineqassapput.

8. Aningaasalersuineq

Mittarfinnut aaqqiissutissatut saqqummiunneqartut angallannerup eqaannerusumik pitsaannerusumillu ingerlalnissaanut iluaqutigineqarsinnaapput, taamaalilluni nas-siussanik ilaasunillu assartuinnermut aningaasartuutit appartinneqarsinnaallutik. Kisiannili aningaasaliiffissat taama annertutigisut aamma annertuumik aningaasaler-suinissamik pisariaqartitsiviupput. Matuma kinguliani Ilulissani Nuummilu mittarfili-assenut siunissami aningaasalersuinissamut takussutissianut tunngaviusussat saqqum-miunneqarput.

Ukiuni tulluuttuni angallannermi aningaasaliiffigisassatut pisariaqartitsiviusut

Angallannermi attaveqaatinut aningaasaliissutissat annertunerusut uku sulissutigine-qarput:

Nuummi mittarfik 2200 meterinngorlugu allilernegassappat:	700 mio. kr.
Akiani ikaartaatilimmik mittarfiliortoqassappat	Ilisimaneqanngilaq
Ilulissani mittarfiup 1799 meterinut allilernera:	670 mio. kr.
Paamiuni mittarfik:	140 mio. kr.
Umiarsualivinnut aningaasaliissutissat:	400-700 mio. kr.

Aningaasat taakku aningaasaqarnermut annikitsunnguamut, Kalaallit Nunaata ani-ngaasaqarneratut ittumut annertoorsuupput. Assersuutitut taaneqarsinnaavoq Nam-minersornerullutik Oqartussat 2006-imut sanaartornermut missingersuutai katillugit 700 mio. kr.-it missaanniimmata. Kiisalu malugeqquneqarpoq suliassenut siulianut taaneqartunut Namminersornerullutik Oqartussat taamaallaat Paamiuni mittarfiup sananeqarnissaanut aningaasaliissutissanik illuartitsisimmamata.

Atuisut akiliutaat

Mittarfinnut aningaasaliissutissat annertoorsuit taakkulu nassataanik aningaasaliissu-tissatut pisariaqartinneqartut naammassiniarlugit aningaasalersueriaatsit atuisut aki-liutaannik tunngaveqartut siunnerfigineqartariaqarput. Tamatuma nassatarisaanik innuttaasut suliffeqarfiillu mittarfinnik iluaquteqalersussat aammattaaq ilaasunut akitsuutit aqutugalugit ingerlatsinermit sanaartornermullu aningaasartuutisat an-nertunersaannut akiliisussaapput.

Atuisut akiliuteqartinneqartarnissaannut tunngaviusoq tassaavoq mittarfiliassat, tun-ngavimmikkut ingerlatsinermit aningaasaqarneq eqqarsaatigalugu iluanaaruteqarfiu-sinnaasut kisimik suliarineqartariaqarnerat. Taamaattumik 2007-imut aningaasanut inatsimmi ilaatigut Ilulissani Nuummilu mittarfinnut aaqqiissutissani toqqarneqartuni suliassat ingerlanneqarnissaannut pilersaarusiornissamut aningaasanik 500.000 kr.-inik immikkoortitsisoqarpoq.

Suliassat ingerlanneqarnissaannut pilersaarutit aningaasaleerusussinnaasunik, pisor-tat suleqatigalugit suliffissuarmut mittarfiliortitertussamut akisussaaffiusunik ani-

Nuummi Ilulissanilu siunissami mittarfiliassenut aaqqiissutissat pillugit teknikkikkut, timitaliinnissamut aningaasaqarnikkullu naliliineq

ngaaleeqataanissamik kissaateqartunik ujaasinermut atorneqassapput. Suliffissuup taassuma mittarfinnik sanaartorneq ingerlatsinerlu isumagissavaa, kiisalu taarsigasarsinikkut sanaartornermut aningaasartuutitut avataaniit aningaasalersuutissat attuumassuteqartut pissarsiariniartarnissaat isumagissallugu.

Suliassat ingerlannissaannut pilersaarutit suliarineqarnerini aammattaaq Namminersornerullutik Oqartussat aningaasaliisussallu aktiaatilinnut isumaqatigiissut aqutugalugu siunissami suleqatigiinnissap aaqquissuunneqarnissaanut siunnersuusiortoqasaaq.

Inassutigineqarpoq suliassat ingerlannissaannut pilersaarutit suliarineqarnerini kommunit aamma Namminersornerullutik Oqartussat aallartitai siunnersuisarnermik inuussutissarsiortunik avataaneersunik suleqateqassasut.

Malitsigisaannik aningaasaliissutissat

Ilulissani Nuummilu mittarfinnik aaqqiissutissanut assigiinngitsunut atatillugu saniatigut attaveqarnermut sanaartorfissagissaanermullu annertuunik aningaasaliisoqarnissaa pisariaqartinneqarpoq. Pingaartumik Nuummi mittarfimmik 3.000 meterimik sanasoqassappat, tamanna Nuummiit sullorsualiornermut 1 mia. kr.-it tikillugit aningaasaliissuteqarnermik nassataqartussaavoq.

Taamatut attaveqaammik sananissaq timmisartunut ilaasuinnarnut iluaqutaassanngilaq, najukkamulli tamarmiusumut iluaataassalluni, sumiiffiit nutaat inissianut, inuussutissarsiutitut qasuersaarnissamullu atugassatut sanaartorfissagissarneqarsinnaammata. Tamatumani anguniarneqartussaq tassaassaaq saniatigut aningaasartuutissat najukkami innuttaasunit inuussutissarsiortunillu akilernerqarnissaat. Tamanna asser-suutigalugu kommunimut akileraarut aqutigalugu imaluunniit sullorsuakkoornermut akitsuummik atuutsitsilernikkut pisinnaavoq. Nuummi Ilulissanilu mittarfinni ilaasunut akitsuutit ingerlatsinermut sanaartornermullu aningaasartuutitut aningaasalersuinermut atorneqarnissaat naatsorsuutigineqarpoq.

Namminersornerullutik Oqartussat nunaminertamik nutaamik sanaartorfissagissaanermut aningaasartuutit ilaannik akiliisarput. Mittarfinnulli aaqqiissutissani assigiinngitsuni saniatigut aningaasartuutissatut pisariaqartinneqartut ima annertussuseqarput, allaat Namminersornerullutik Oqartussat sanaartornermut aningaasaliissutissaannit annertuut ukiuni amerlasuuni tulluuttuni tamatumunnga atorneqartariaqassallutik. Tamanna Namminersornerullutik Oqartussat sanaartornermut aningaasaliissutigisaannik killeqartunik nunamut agguasarnermik naapertuutinngitsumik equsoortitsissaaq, taamaattumillu inassutigineqarpoq Namminersornerullutik Oqartussat suliassanut ataasiakkaanut akileeqataassutissaat sapinngisamik killilersorneqassasut.

Pisortanit aningaasaliissutit

Suliassat ingerlanneqarnissaannut tunngaviusussaq tassaavoq suliassat atuisut akiliuteqartinneqartarnerat tunngavigalugu niuerpalaartumik ingerlanneqarsinnaanissaat. Taamaattumik suliassat Nunap karsianit annertuumik tapiiffigineqarnissaat naatsorsuutigineqarsinnaanngilaq, tassa sanaartorneqarnermik ingerlanneqarnermilluunniit

---

¹ Nuummi Ilulissanilu siunissami mittarfiliassanut aaqqiissutissat pillugit teknikkikkut, timitaliinissamut aningaasaqarnikkullu naliliineq

nalaanni.

Kisiannili teknikkimut tunngassutilinnik misissugassat suliassallu ingerlanneqarnissaannut pilersarusiassat piareersarneqarnerinut Namminersornerullutik Oqartussat aningaasaqarnikkut tapersiissapput.

Kiisalu Namminersornerullutik Oqartussat kommunillu saniatigut aningaasaliissutissanut immaqalu suliassat isertitat amerlinerinik toqqaannartumik nassataqarsinnaappata akisussaaffiusumik aningaasaliinikkut ikiuutissapput. Taamaattumik Nunap Karsiata kommunillu aningaasat, suliassanik ataasiakkaanik sanaartornerup nassatarisaanik akileraarutaasut amerlaqataannik aningaasaliisinnaanissaat eqqarsaatigineqarsinnaavoq. Assersuutigalugu Nuummi sanaartugassamut 2,0 mia. kr.-inik aningaasaliinikkut Nunap karsiata kommunillu akileraarutitigut 200 mio. kr.-inik saniatigut isertitaqarnissaaq naatsorsuutigisinnaavaat.

Nuna nutaaq nunaminertallu sanaartorfissagissagaasut

Mittarfiliassat nunamik nutaamik atuiffiunerat imaluunniit nunaminertanik sanaartorfissagissarneqareersimasunik atuijunnaarfiusut najukkami inuiaqatigiinnut naleqassutsinik annertuunik pilersitsinermik nassataqartussaapput. Nunaminertat nutaat taakku inissianut, inuussutissarsiornermik siunertaqarfiusunut il.il. atorneqarsinnaapput. Taamaattumik nunaminertat taakku naleqarnerulissutaat aningaasalersuinissamut tunngaviusumut tamakkiisumik ilaatinneqartariaqarput. Tamatumani kommunit aamma Namminersornerullutik Oqartussat nunaminertanik sanaartorfissagissarneqarsimasunik niuernikkut nalerpiaat tunngavigalugit, sanaartorfissagissaanermilu aningaasartuutit kisiisa tunngaviginagit tunisisinnaanissaat pisariaqarpoq.

Nuummi mittarfimmik 3.000 meterimik sanasoqarnissaa aalajangiunneqarpat, tamanna maanna mittarfiusumi eqqaanilu nunaminertanik atuijunnaartoqassaaq. Tamatuma pegatigisaanik sullorsualiaq nunaminertanik nutaanik, illoqarfiup inuussutissarsiornerullu ineriartornissaanik ammaassisussat pissarsiarineqassapput. Taamaallilluni nalillit annertuut, niuernikkut nalingat tunngavigalugu tunineqarsinnaagunik annertuunik isertitsissutaasinnaasut pissarsiarineqassapput.

Nunaminertanik sanaartorfissagissagaareersunik tunisinissaq Nuummi 3.000 meterimik mittarfiliornissamut atatillugu saniatigut annertuunik aningaasalersugassat aningaasalersorneqarnissaannut qitiusumik inissimasutut isigineqartariaqarput. Tamatumunnga atatillugu erseqqissarneqassaaq, nunaminertanik sanaartorfissagissagaareersunik tunisinissamut periarfissaqarnermi Akiani aaqqiissutissaq Angisunnguami aaqqiissutissamut sanilliullugu annertunerummat.

Maanna inatsisitigut tunngaviusut naapertorlugit nunaminertanik sanaartorfissagissagaareersunik niuernermi akit malillugit tunisinissaq ajornartinneqarpoq, taamaallaalli sanaartorfissagissaanermi aningaasartuutit malillugit tunineqarsinnaallutik. Illoqarfinni annerni naligititaasoq taanna amerlanertigut niuernermi akiusut inungaatsiarlugit annertussusilerneqartarpoq. Taamaattumik nunaminertanik sanaartorfissagissagaareersunik tunisinermi isertitat aningaasalersuinissamut tunngaviusunut ilaatinneqassappata inatsit allanngortinneqartariaqarpoq.

Tamanna tunngavigalugu nunaminertanik sanaartorfissagissarneqarsimasunik tunisi-

---

¹ Nuummi ilulissanilu siunissami mittarfiliassanut aaqqiissutissat pillugit teknikkikkut, timitaliinissamut aningaasaqarnikkullu nalilineq

nissamut periarfissiiniarluni inatsisitigut tunngavissamik pilersitsisoqarnissaa eqqarsaatigalugu misissugassat pisariaqartinneqartut aallartinneqarnissaat inassutigineqarpoq.

Inassuteqaat

Ilulissani Nuummilu mittarfiliassanut piareersaatit ima siuarsimatiginngillat, maanangaaq aningaasalersuinissamut malitassanik suliaqarnissaa ajornarunnaarsimalluni. Teknikkimut tunngatillugu misissugassat suli naammassineqanngillat, aammalu Nuummi mittarfissamut aaqqiissutissamik toqqaanissaaq eqqarsaatigalugu aalajangii-soqarsimanngilaq.

Aningaasalersuinissamut tunngavissat pisariaqartinneqartut paasiniarlugit suliap ingerlaqqinnerani siumut ingerlaqqinnissaaq eqqarsaatigalugu makku inassutigineqarput:

Mittarfiliassat taakkulu saniatigut aningaasaliiffigisassat pisariaqartinneqartut aningaasalersorneqarnissaannut atuisut akiliuteqartinneqartarnissaat tunngavigineqasasooq.

Nunaminertanik sanaartorfissagissarneqareersimasunik niuernikkut nalingat malillugu tunisisinnaalernissamut inatsisitigut tunngavissaqalernissaaq aqutissiuunniarlugu misissuinernik aallartitsisoqassasooq.

Siuliani taaneqartut suleqatigiissitap suliassaannik allattukkat immikkoortuani tullermi suleriaqqinnissaanni ilaatinneqarput.

Nuummi Ilulissanilu mittarfinnik aaqqiinissamut immikkoortoq 2-mut piffissamut pilersaarut:

UKIAANERANI ATAATSIMIINNEQ	2006
• Suliassanut pilersaarummut aningaasaliissutit	september - november
• Angallannermi aningaasaqarnermi periaaseq	oktober
	oktober
UPERNAAKKUT ATAATSIMIINNEQ	2007
• maannakkut sanaartukkani aallarniutissat pillugit oqaasertaliussat AIS-imi ilanngunneqassapput	marts - maj
• Aningaas. naliliinerit	februar
UKIAANERANI ATAATSIMIINNEQ	maj
• Sanaartugassanik siunnersuutit inatsisartunut saqqumiunneqassaaq	september - november
• Aningaasaliisussarsiorneq naammassissaaq sanaartornerlu aallartilluni	september
	2008

9. Ilanngussat

- A. Timmisartuussisarnerit pillugit suleqatigiit nalunaarusiaat
- B. Sanaartorneq pillugu suleqatigiit nalunaarusiaat
- C. Suliassat ataatsimut sunniutissaat pillugit suleqatigiit nalunaarusiaat
- D. Nuummi Umiarsualivik – Umiarsualivimmik pioreersumik alliliineq imaluunniit Qeqartani umiarsualivik nutaaq
- E. Suleqatigiissitap suliassaasa allassimaffiat.